

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2011. november 17.*

A C-412/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2010. augusztus 18-án érkezett, 2010. július 27-i határozatával terjesztett elő az előtte

Deo Antoine Homawoo

és

a **GMF Assurances SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot a tanács elnöke, A. Prechal, K. Schieman, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák

* Az eljárás nyelve: angol.

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. július 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- Deo Antoine Homawoo képviseletében J. Dingemans, QC, M. Zurbrugg és K. Deal advocates, valamint I. Mitchell solicitor,

- a GMF Assurances SA képviseletében N. Paines, QC, P. Janusz advocate, valamint S. Ball és P. Thomas solicitors,

- a görög kormány képviseletében G. Karipsiadis és T. Papadopoulou, meghatalmazotti minőségben,

- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében L. Seeboruth, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2011. szeptember 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II”) szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 199., 40. o., a továbbiakban: rendelet) 31. és 32. cikkének EUMSZ 297. cikkel együttes olvasatban való értelmezésére vonatkozik.
- ² E kérelmet az Egyesült Királyságban állandó lakhellyel rendelkező és franciaországi tartózkodása alatt autóbalesetet szenvedett D. A. Homawoo és egy Franciaországban alapított és székhellyel rendelkező biztosítótársaság, a GMF Assurances SA (a továbbiakban: GMF) között indult peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A rendelet hatodik, tizenharmadik, tizennegyedik és tizenhatodik preambulumbekezdése így hangzik:

„(6) A belső piac megfelelő működése – annak érdekében, hogy előreláthatóbbá váljon a jogviták kimenetele, valamint hogy javuljon az alkalmazandó joggal kapcsolatos biztonság és az ítéletek szabad mozgása – szükségessé teszi azt, hogy a tagállamokban hatályos kollíziós szabályok ugyanazt a nemzeti jogot határozzák meg, függetlenül attól, hogy melyik országban található az a bíróság, amely előtt keresetet indítanak.

[...]

(13) A közösségi jogviták felei közötti verseny torzulásának kockázata akkor hárítható el, ha egységes szabályokat alkalmaznak, tekintet nélkül a felek által választott jogra.

(14) A jogbiztonság követelménye és az egyedi ügyekben az igazságtétel iránti igény a jog érvényesülésén alapuló térség alapvető elemei. [...]

[...]

(16) Az egységes szabályoknak a bírósági határozatok kiszámíthatóságát kell erősíteniük, valamint biztosítaniuk kell a felelősnek tekintett és a kárt elszenvedő személy érdekei közötti ésszerű egyensúlyt. [...]"

4 A rendelet 4. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be.”

5 A rendelet „Az irányadó jog alkalmazási köre” című 15. cikke kimondja, hogy:

„A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra e rendelet szerint alkalmazandó jog különösen a következőkre vonatkozik:

[...]

c) a károk megléte, természete és mértékének megállapítása, vagy az igényelt jóvátétel;

[...]”

- 6 A rendelet „Kapcsolat a meglévő nemzetközi egyezményekkel” című 28. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendelet nem érinti az olyan nemzetközi egyezmények alkalmazását, amelyekben e rendelet elfogadásának időpontjában egy vagy több tagállam részes, és amelyek a szerződésen kívüli kötelek vonatkozásában kollíziós szabályokat állapítanak meg.

(2) Az e rendeletben szabályozott kérdések vonatkozásában azonban e rendelet – mint a tagállamok közötti rendelet – elsőbbséget élvez a kizárólag két vagy több tagállam között megkötött egyezményekkel szemben.”

- 7 A rendelet nemzetközi egyezmények jegyzékére vonatkozó 29. cikkének (1) bekezdés így rendelkezik:

„A tagállamok 2008. július 11-ig közlik a Bizottsággal a 28. cikk (1) bekezdésében említett egyezmények jegyzékét. Amennyiben a tagállamok ezen időpontot követően felmondják ezen egyezmények valamelyikét, erről értesítik a Bizottságot.”

- 8 A rendelet 30. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő:

„A Bizottság legkésőbb 2008. december 31-ig tanulmányt nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a magánélet és a személyiségi jogok megsértéséből eredő szerződésen kívüli kötetmi viszonyokra alkalmazandó jog terén fennálló helyzetről, figyelembe véve a sajtószabadságra és a médiában érvényesülő véleménynyilvánítási szabadságra vonatkozó szabályokat,

valamint a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvhez kapcsolódó kollíziós kérdéseket.”

- 9 A rendelet „Időbeni alkalmazás” [helyesen: Időbeli alkalmazás] című 31. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezt a rendeletet a hatálybalépését követően bekövetkező, károkozó eseményekre kell alkalmazni.”

- 10 A rendelet „Az alkalmazás időpontja” című 32. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezt a rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni, kivéve a 29. cikket, amelyet 2008. július 11-től kell alkalmazni.”

A nemzeti szabályozás

- 11 Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, az angol jogban a kártérítésre vonatkozó kollíziós szabályokat a „Róma II”-rendelet alkalmazhatósága előtt a Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995 (a nemzetközi magánjogról [vegyes rendelkezések] szóló 1995. évi törvény) III. része tartalmazza, és e szabályok úgy rendelkeznek, hogy az alkalmazandó jog annak az országnak a joga, ahol a károkozó esemény bekövetkezett. A személyi sérüléssel járó esetek vonatkozásában

a hivatkozott 1995. évi törvény 11. cikke (2) bekezdésének a) pontja különös szabályként kimondja, hogy az alkalmazandó jog annak a helynek a joga, ahol az érintett személy a sérülés bekövetkezésekor tartózkodott.

- 12 A hivatkozott 1995. évi törvénynek a Law Applicable to Non-Contractual Obligations (England and Wales and Northern Ireland) Regulations 2008 (a szerződésen kívüli kötelemlere vonatkozó jogról [Anglia és Wales és Észak-Írország] szóló 2008. évi rendelet) (SI 2008/2986.) által beiktatott 15A. cikke kimondja, hogy a törvény III. része „nem vonatkozik azon kártérítéssel kapcsolatos döntésekre, amelyek a [rendelet] hatálya alá tartoznak”.
- 13 A kár mértékének meghatározása vonatkozásában az angol ítélkezési gyakorlat – és különösen a House of Lords által a Harding kontra Wealands ügyben hozott 2007. évi végzés [(2007) 2. AC 1.] – megállapítja, hogy a kár mértékének megállapítása az egyes jogcímelek vonatkozásában eljárású kérdés, amelyet *lex foriként* az angol jog szabályoz.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 Franciaországi tartózkodása során D. A. Homawoo 2007. augusztus 29-én egy gépjárművel okozott baleset áldozata lett, amelynek vezetője a GMF-nél – amely egy Franciaországban alapított és székhellyel rendelkező társaság – volt biztosítva.
- 15 2009. január 8-án D. A. Homawoo személyi sérülések és közvetett károk miatt a High Court előtt többek között a GMF ellen kártérítés iránti pert indított.

- 16 A kérdést előterjesztő bíróság előtt az alapeljárás felperese arra hivatkozott, hogy az alapeljárásban a felperes kára mértékének megállapítására mint *lex fori* az angol jog irányadó. Úgy vélte, hogy a rendelet annak időbeli hatálya miatt nem alkalmazható, mivel az a 31. és 32. cikke értelmében 2009. január 11-ét – vagyis a rendelet hatálybalépéseként meghatározott időpontot – megelőzően bekövetkező károkozó eseményekre – mint az alapeljárásban sem – nem volt alkalmazható. Másodlagosan megjegyezte, hogy a rendelet akkor sem alkalmazható – függetlenül a kár bekövetkeztének időpontjától –, amennyiben a [peres] eljárás ezen időpont előtt kezdődött.
- 17 Mindazonáltal a GMF – miközben nem vitatta, hogy a felperes kártérítési igénye megalapozott – arra hivatkozott, hogy az említett kárra a rendelet által előírt kollíziós rendelkezések alapján a francia jog irányadó. A GMF szerint ugyanis a rendelet az EUMSZ 297. cikk által megállapított szabály értelmében az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő kihirdetését követő huszadik napon lépett hatályba. Következésképpen az alapeljárásban a rendelet alkalmazandó, mivel a károkozó esemény ezen időpont után következett be, és a nemzeti bíróság 2009. január 11-ét követően volt hivatott az alkalmazandó jogról dönteni.
- 18 A High Court of Justice először is úgy véli, hogy e rendelet 32. cikke nem a kereset benyújtásának, illetve valamely bíróság határozatának időpontjára hivatkozik, és következésképpen semmi nem igazolja e rendelet olyanfajta értelmezését, miszerint a rendelet az e rendelkezésben meghatározott időponttól minden eljárásra alkalmazandó. Másodszor megjegyzi, hogy az az értelmezés, miszerint a rendeletet azokra a károkozó eseményekre kell alkalmazni, amelyek 2009. január 11-én vagy ezt követően következnek be, a jogbiztonság biztosítására szolgálna, mivel egyetlen időpont kerülne meghatározásra, függetlenül a peres eljárások megindításának időpontjától. Mindazonáltal a rendelet 31. cikke szövegére figyelemmel kétli, hogy ilyen értelmezésre kerülhetne sor.

¹⁹ E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division az eljárás felfüggesztéséről határozott, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a »Róma II«-rendeletnek az EUMSZ 297. cikkel összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét, hogy e rendelkezések megkövetelik a nemzeti bíróságtól a »Róma II«-rendelet, különösen annak 15. cikke c) pontjának alkalmazását olyan esetben, amelyben a károkozó esemény 2007. augusztus 29-én következett be?

2) Befolyásolja-e az első kérdésre adandó választ az alábbi tények valamelyike:

a) a kártérítés iránti pert 2009. január 8-án indították;

b) a nemzeti bíróság nem határozta meg az alkalmazandó jogot 2009. január 11-e előtt?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

²⁰ A kérdést előterjesztő bíróság az együttesen vizsgálandó kérdései révén lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy úgy kell-e értelmezni a rendeletnek az EUMSZ 297. cikkel összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét, hogy a nemzeti bíróság csupán a 2009. január 11-én vagy azt követően bekövetkezett károkozó eseményekre köteles a rendeletet alkalmazni, és hogy a kártérítés iránti eljárás megindításának, illetve az

alkalmazandó jog eljáró bíróság általi meghatározásának időpontja befolyásolja-e a rendelet időbeli hatályát.

- 21 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdésekre adandó válasz érdekében a rendelet két rendelkezését együttesen kell megvizsgálni annak meghatározása céljából, hogy melyik az az időpont, amelytől kezdve e rendelet hatályba lépett.
- 22 A rendelet hatálybalépésének időpontjával kapcsolatosan emlékeztetni kell, hogy az EUMSZ 297. cikk (1) bekezdése harmadik albekezdésének értelmében a jogalkotási aktusok a bennük megjelölt napon, illetve ennek hiányában az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő kihirdetésüket követő huszadik napon lépnek hatályba.
- 23 A jelen ügyben ugyan a rendelet kifejezetten nem határozza meg a hatálybalépés időpontját, ám egyrészt „Időbeni alkalmazás” [helyesen: Időbeli alkalmazás] című 31. cikke értelmében a rendeletet hatálybalépését követően bekövetkező, károkozó eseményekre kell alkalmazni, másrészt „Az alkalmazás időpontja” című 32. cikke értelmében a rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni, kivéve a 29. cikket, amely az alapeljárásban nem alkalmazandó.
- 24 Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy a jogalkotó megkülönböztetheti az általa elfogadott szöveg hatálybalépésének, illetve alkalmazásának időpontját oly módon, hogy az alkalmazás időpontját a hatálybalépéshez képest későbbi időpontban határozza meg. Ez az eljárás lehetővé teszi különösen a tagállamok, illetve az uniós intézmények részére, hogy attól kezdve, hogy az adott jogi aktus hatályba lép, és ennél fogva az uniós jogrendszer részét képezi, ez alapján eleget tegyenek a rájuk háruló, és a jogi aktus által megjelölt jogalanyokra való későbbi teljes alkalmazásához elengedhetetlen előzetes kötelezettségeknek.

- 25 Amint azt a főtanácsnok indítványának 21. pontjában megjegyezte, a jogalkotó a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén több jogi aktus – így például a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I”) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 177., 6. o.) – esetén is így járt el.
- 26 A hivatkozott rendelettel kapcsolatosan nyilvánvaló, hogy sem a 31. cikk, sem a 32. cikk nem határozza meg e rendelet hatálybalépésének időpontját
- 27 Ugyan igaz, hogy a rendelet 32. cikke címének három különböző nyelvi változata („Inwerkingtreding”, „Data intrării în vigoare” és „Entrada en vigor”) is a hatálybalépés fogalmára utal. Mindazonáltal még e három nyelvi változat tartalma is a rendelet alkalmazásának időpontjaként határozza meg 2009. január 11-ét.
- 28 Amint arra a főtanácsnok indítványának 39. pontjában emlékeztetett, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az uniós jogi aktusok egységes alkalmazása értelmezésének szükségessége nem engedi meg kétség esetén valamely rendelkezés szövegének külön kezelését, hanem ellenkezőleg, annak a többi hivatalos nyelvi változat fényében való értelmezését követeli meg (lásd különösen a 9/79. sz. Koschniske-ügyben 1979. július 12-én hozott ítélet [EBHT 1979., 2717. o.] 6. pontját és a C-199/08. sz. Eschig-ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8295. o.] 54. pontját).
- 29 A jelen ügyben az összes nyelvi változatban ugyanolyan tartalommal bíró rendelkezésre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a rendelet 32. cikke a rendelet alkalmazásának, nem pedig hatálybalépésének időpontját határozza meg.

- 30 Ebből következően a rendelet hatálybalépésének időpontját meghatározó különös rendelkezés hiányában annak időpontját az EUMSZ 297. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdésében kimondott általános szabály alapján kell megállapítani. Mivel a rendelet 2007. július 31-én került az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* kihirdetésre, az azt követő huszadik napon, vagyis 2007. augusztus 20-án lépett hatályba.
- 31 Ezt a megállapítást az a körülmény is megerősíti, hogy a rendelet ettől az időponttól kezdve ír elő bizonyos kötelezettségeket a tagállamok és a Bizottság számára. A rendelet 29. cikke szerint ugyanis a tagállamok a rendelet alkalmazása időpontját megelőzően, vagyis 2008. július 11-ig kötelesek voltak közölni a Bizottsággal az ezen a jogterületen kötött azon nemzetközi egyezményeket, amelyekben szerződő felek voltak, a Bizottságnak pedig közzé kellett tennie az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ezen egyezmények jegyzékét.
- 32 Továbbá a rendelet 30. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Bizottságnak legkésőbb 2008. december 31-ig tanulmányt kellett benyújtania a Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak. Ennélfogva ezeknek a kötelezettségeknek 2009. január 11-ig – vagyis a rendelet 32. cikk által az összes jogalany tekintetében előírt alkalmazásának kezdeti időpontjáig – eleget kellett tenni.
- 33 E körülmények között a rendelet 31. cikkét – amely a címe értelmében az „Időbeni alkalmazásra” [helyesen: Időbeli alkalmazás] vonatkozik – nem lehet anélkül értelmezni, hogy a 32. cikkben meghatározott alkalmazás kezdő időpontját – vagyis 2009. január 11-ét – figyelembe ne vennénk. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy e rendelet a 31. cikke értelmében az ezen időpontot követően bekövetkezett károkozó eseményekre alkalmazandó.

- 34 Ez az egyetlen olyan értelmezés, amely lehetővé teszi a rendeletnek a hatodik, tizenharmadik, tizennegyedik és tizenhatodik preambulumbeközdésében előírt céljai teljes megvalósításának – vagyis a jogviták kimenetelének előreláthatóbbá válásának, az alkalmazandó joggal kapcsolatos jogbiztonságnak, valamint a hivatkozott rendeletnek a tagállamokban történő egységes alkalmazásának – biztosítását.
- 35 Mindazonáltal ezek a célokat veszélyeztetné, ha a rendelet a hatálybalépése és a 32. cikkében meghatározott időpont között bekövetkezett károkozó eseményekre is alkalmazható lenne. Amint ugyanis azt az alapeljárás felperese, az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság is hangsúlyozta, nem kizárt, hogy két, ugyanazon a napon, ám 2009. január 11-ét megelőzően bekövetkezett károkozó eseményre a kártérítés iránti per megindítása vagy az alkalmazandó jog eljáró bíróság általi meghatározásának időpontja szerint eltérő jogszabályok legyenek irányadók. Továbbá az ugyanazon a helyen több személynek kárt okozó eseményből eredő kötelezettségekre is eltérő jogszabályok lehetnek irányadók a különböző bírósági eljárások kimenetelétől függően.
- 36 Ennélfogva sem az adott ügyben folytatott eljárás megindításának időpontja, sem az alkalmazandó jog nemzeti bíróság általi meghatározásának időpontja nem releváns a rendelet időbeli hatályának meghatározása tekintetében. Amint a rendelet 31. cikkéből kitűnik, az egyetlen figyelembe veendő időpont a károkozó esemény bekövetkezésének időpontja.
- 37 E feltételek mellett az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy rendeletnek az EUMSZ 297. cikkel összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság csupán a 2009. január 11-én vagy azt követően bekövetkezett károkozó eseményekre köteles a rendeletet alkalmazni, és hogy a kártérítés iránti eljárás megindításának, illetve az alkalmazandó jog eljáró bíróság általi meghatározásának időpontja nem befolyásolja a rendelet időbeli hatályának a meghatározását.

A költségekről

- ³⁸ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek („Róma II”-rendelet) az EUMSZ 297. cikkel összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság csupán a 2009. január 11-én vagy azt követően bekövetkezett károkozó eseményekre köteles a rendeletet alkalmazni, és hogy a kártérítés iránti eljárás megindításának, illetve az alkalmazandó jog eljáró bíróság általi meghatározásának időpontja nem befolyásolja a rendelet időbeli hatályának a meghatározását.

Aláírások